

CultureTalk Tibetan Language and Culture Video Transcripts:
<http://langmedia.fivecolleges.edu>
Challenges of Teaching with Few Resources

Amdo Dialect
Tibetan transcript:

ཀླུ་འཕྲུལ་དེ་ཅི་ཟེར་དགོས་ནི་རེད་སྟེ་སློབ་ལྷན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་དེ་དགོ་ཆུན་ཕྱོགས་གཞིགས་ཀྱི་དགོ་ཆུན་གསལ་བོ་སློབ་ལྷན་ནང་ནས་སློབ་ཁྲིད་གཙོ་བོ་ཅི་ཞིག་ཕྱོགས་ནས། ད་སློབ་ལྷན་གྱི་ཆ་རྒྱུན་དང་དེ་ཚོ་རྒྱུང་ཚམ་ཞུ་ཁ་རེད།

ལ། མི་ལ། མོ་དུ་ཚེ་ལོག་ཚེ་ལོག་ལྷུང་ཚེ་ལོག་རྒྱུང་ཡིན་ཆུ་ན་དུ་མ་སྟོ་ལུ་གི་ལྷ་བུ་ཡིན་ཆུ་ན་གིན་ཏུ་ཆེས་དབུལ་སྤངས་ཀྱི་ས་ཆ་དེ་ལྷ་བུ་ཞིག་རེད། ག་ནས་གིན་ཏུ་ས་ཆ་ཡང་གིན་ཏུ་འབྱུག་ནས་དེ་མོ་ཞིག་རེད། དེ་མོ་ཞིག་ཡིན་པས་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་འགྲིམ་འགྲུལ་ཡང་གིན་ཏུ་སྟབས་མི་བདེ་ནས་དེ་མི་ཞིག་རེད། དེ་གི་ར་དུ་དེ་མོ་ཞིག་གི་རྒྱུན་ཡིན་ནས་ན་དུ་དེ་ཉན་ཆད་ཀྱི་དེ་གི་བྱུང་ས་ཆ་དེ་ཡི་སློབ་གསོ་ཕྱོགས་དེ་གིན་ཏུ་རྒྱུང་ཚམ་སེལ་གོང་སེལ་གོང་དང་བསྐྱར་ན་གིན་ཏུ་གཙོ་བོ་གིན་ཏུ་རྒྱུང་ཚམ་གཙོ་བོ་གི་དང་ཐོག་དང་པོར་ས་ཆ་སློབ་ཆུང་དེ་ལ་སོང་དུས་སློབ་ཆུང་དེ་ན་ལོ་རིམ་ལྟ་བུ་མེད་ཀྱི་ལྟོགས་མེད་གི་དེ་ནས་དེ་ནས་འཛིན་ལྷན་གཅིག་གི་ནང་ན་སློབ་མ་ལུ་བྱ་ནས་ལུ་མ་བཅུ་ལུ་མ་བཅུ་ནས་བཅུ་བཅུ་དེ་དེ་ཡི་ཨང་གྲངས་མི་གཅིག་གི་ར། ཡིན་ཡང་དེ་གཙོ་བོ་ས་ཆ་དེ་ནས་ཐོག་དང་པོར་དགོ་ཆུན་བཅོས་དུས་སློབ་ཁང་དང་མལ་ཁང་དེ་གཅིག་རེད་དུ་སློབ་ཁང་སྐྱུན་སློབ་ཁང་རེད། དགྲུང་མོ་ས་དགྲུང་མོ་ཐོན་ན་དགྲུང་མོ་ས་ཉལ་ཁང་རེད་ས་ཆ་དེར། དེ་ལོ་ཚོ་ལ་མལ་ཚོས་ལུ་ཚོའི་འདི་ལྷན་ཏུ་དེ་མལ་ཚོས་ལྷ་བུ་དུ་དེ་ཟེར་ནས་ར་ཡོད་ནི་མ་རེད། ད་ཐད་ཀར་དུ་དེ་ཚོག་ཅེ་ཨོང་ཀྱུ་ར་དེ་མོ་དེའི་བར་ནས་ཐང་ལ་གདན་བཏང་དང་ནས་དེ་བྱེད་གོ་ནིའི་ས་ཆ་དེ་མོ་ཞིག་རེད། དེ་ནས་གཅིག་གི་ལ་ག་ནས་དེ་མོ་ཞིག་རེད།

གཉེས་ཀྱི་ལ་ག་ནས་སློབ་མེད་གི་སློབ་མ་དག་ཡིན་ཆུ་ན་ལོ་དོ་དུག་བདུན་དེ་ལྷན་གི་སློབ་མ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་དེ་ལ་ལུ་དུན་ལ་མ་དུན་འཕྲོ་གི་སློབ་མ་མང་པོ་ཞིག་ཚམ་ཚམ་ལ་ཡང་འཕྲོ་གི་མདུག་ནི་རེད། ཐོས་སོང་ན་ཡང་ཡིན་གཅིག་མིན་ཉན་ཡང་དགོ་ཆུན་ཡང་རྗེས་ལ་རྒྱུག་ནས་དེ་འཕྲོ་དགོས་ནི་དེ་མོ་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་གར་སོང་འདིའི་སོང་མ་ཤེས་ནམ་ཉི་མ་དེ་ཐོག་འཚོ་འཚོ་ཕྱོགས་ནས་དེ་ཕྱོགས་ནས་འཚོས་ནས་མ་བསྐྱད་གི་དེ་དེ་མོ་ཞིག་རེད་ཡ། མི་རིགས་སློབ་གསོ་ཟེར་གོ་ནི་དེ་མོ་ཞིག་རེད། ལ་ལ་ཡི་སྟབས་ལྷན་ཡིན་ཆུ་ན་སེལ་གཅིག་དེ་སློབ་ལྷན་དེ་ན་ཡོད་དུས་སློབ་མ་ཞིག་སློབ་མ་ར་དེ་ཅན་པོ་དེ་ཐོས་ནི་གི་འཕྲོ་གི་དགོ་ཆུན་ཕྱིར་འཁོར་ནས་ཕྱིམ་ཚང་ནང་ལ་འཚོས་གི་སོང་དུས་ཕྱིར་འཁོར་ནས་ཕྱིམ་ཚང་ནས་དེ་ཡང་དུང་དུང་ཕྱིམ་བདག་ར་དེ་ཡིས་ཕྱིར་འཁོར་ནས་དེ་ལོ་ཚོ་ཚང་གི་སྐྱུག་པར་དུ་ཨ་ཡེ་རྒྱུ་མོ་ར་དེ་ཅན་པོ་དེ་དག་གིས་དེ་ཕྱིར་འཁོར་ནས་དགོ་ཆུན་ལ་ལུ་བུ་ཕྱོགས་ནས་ལུ་ལུ་འདི་ཅིག་ཐོང་དང་དང་། ད་སློབ་ལྷན་ལ་སོང་ནས་བཞི་མ་རེད། དེ་དེ་ཚང་གི་ལུ་ལུ་སོང་ན་སློབ་ལྷན་སོང་ན་འང་ཡི་གེ་ར་ཤེས་ནི་མ་རེད། དེ་བཞིན་ན་དང་དང་མཉམ་ཏུ་འབྱུག་གི་བཅུག་ག་དང་། དེ་དེ་མོ་ཞིག་གི་རྒྱ་ཚང་ལ་ཐོན་ཡོད་ནི་རེད།

རེད་ར་ད་...ད་སྐབས་ད་ངས་བསམ་ན་ད་རྒྱང་ཚམ་ལལ་རྒྱས་ཡོད་རྒྱ་རེད། ཡར་སྐྱོན་ལ་བལྟས་ན། ད་ང་སློབ་དཔེ་
པོར་སོང་དུས་དེ་མོ་ཞིག་རེད། དེ་ནས་ད་ཉན་ཆད་གི་...དང་རང་ཉེད་ཡིན་རྒྱ་ན་སློབ་གྲྭ་ནས་སློབ་ཆེན་ན་ཡོད་
དུས་དགེ་ཆེན་ར་ད་...ཕྱི་ལོང་བའི་དགེ་ཆེན་ར་དེ་མང་པོ་...ད་དགེ་ཆེན་བཟང་པོ་དག་དག་ཡོད་པས་སྐྱེན། ཁོ་ཚོས་
འགྲེལ་འབྲས་ར་དེ་རྒྱུད་ནས་ངས་ས་ཆ་དེ་ནས་སློབ་གྲྭ་དེ་ལ་སློབ་ཞིག་འཐེན། ད་སློབ་འཐེན་བྱེད་ཀྱི་མ་དངུལ་
ཡང་ལག་ལ་ཅིག་ཡོད། དེའི་འཕྲོ་ལ་ས་ཆ་དེ་ནས་སློབ་མ་དེ་ཅན་པོ་དེ་དག་ལ་ཡང་ད་...ལས་རྩལ་ར་ད་...རྒྱང་
རྩལ་སློ་ལོ་ལྟ་བུ། ད་སྐབས་ལྷ་སྐ་བྱ་ར་ད་དེ་ཅན་པོ་དེ་དག་...དེ་མོ་དེ་ཞིག་རྒྱང་ཚམ་རང་གི་བ་ཚོལ་རྩལ་ཚོལ་གྱིས་
རྒྱང་ཚམ་རེ་བཟང་ལ་བཏང་ནོའི་འཕྲོ་གི་རྩེ་ཁོག་རྒྱང་གི་ད་མི་རིགས་སློབ་གསོ་རྒྱུ་གི་ད་མགོ་བྱེད་དང་དེ་ཅན་པོ་
དེ་དག་གིས་ང་རང་ཉེད་ཀྱི་དབྱིན་རིའི་རྒྱ་ཚད་དང་དེ་ཅན་པོ་དེ་དག་ཤེས་ནོ་གི་རྩེས་སུ་ཁོ་ཚོས་ར་ཡང་ང་ཡར་ལ་...
སློབ་རྒྱུད་ནས་བཟང་ན་མི་བཟང་གི་ལྟ་བུ། དེ་ལྟ་བུ་ཁོ་ཚོས་དེ་འདྲ་བསམ་ནས་ད་ང་ཡར་ལ་མི་རིགས་སློབ་འབྲིང་
ནང་ལ་ཡངས་དང་།

སློབ་འབྲིང་ནང་དུ་ཡངས་ནོའི་འཕྲོ་ལ་སློབ་འབྲིང་ནས་ང་ལོ་ངོ་གསུམ་ལྟ་བུ་དེ་མོ་ཞིག་རེད། ད་སློབ་རྒྱུད་ནས་ལྷ་
སྐ་ཞིག་ཡིན་རྒྱ་ན་ད་ངས་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་ཕྱོགས་ད་རང་ཉེད་ཀྱི་ཆད་ལས་ལྷ་སྐ་ཡིན་རྒྱ་ན་དབྱིན་རི་རེད། དབྱིན་རི་
ལྟ་བུ་...ཡིན་ན་ར་ཡང་སློབ་རྒྱུད་ནས་ལོ་རིམ་གསུམ་པའི་ཡན་ནས་མེད་གི་...མ་རྟོགས་མེད་གི་ ལོ་རིམ་གསུམ་པ་བཞུ་
བ་ལྷ་བ་ཐིག་གི་ཡོད་གི་ ལོ་རིམ་གསུམ་པ་བཞུ་བ་ལྷ་བ་འཛིན་གྲྭ་གསུམ་ལ་དབྱིན་རི་ཡོད་གི་ འཛིན་གྲྭ་གསུམ་ལ་
ད་དབྱིན་རི་བྲིས་འགྲོ་ནས་དེ་མོ་ཞིག་རེད། རེད་ར་ད་...ད་སློབ་གྲྭ་དེ་ནས་ད་སློབ་མ་ཉུང་...ད་ཡང་འཛིན་གྲྭ་ར་
དེ་ཡང་མང་པོ་མེད་དེ་ཡིན་ད་ན་ད་རྒྱུན་ལྡན་གི་ཁོམ་ནས་བཟང་ཡོད་གི་ ད་དེ་བས་ད་ཁོ་ཚོའི་དགེ་ཆེན་ར་དེ་
ཡིན་ན་ད་ཁོ་ཚོས་བོད་ཡིག་ར་བྲིད་ནི་རེད། ད་དབྱིན་རི་ར་བྲིད་ནི་རེད། རྒྱ་ཡིག་ར་བྲིད་ནི་རེད། ཚིས་རིག་ར་བྲིད་
ནི་རེད། ད་སློབ་ཁྲིད་ར་བྲིད་ནི་རེད། ད་ཚང་མ་ཚང་མ་མ་བྲིད་ནི་ཞིག་ཡོད་ནི་མ་རེད། སློབ་རྒྱུད་ནང་ནས་ཅིག་
ངའི་ཆད་ལས་དབྱིན་རི་ཡིན་པས་ད་དབྱིན་རི་མ་རྟོགས་ཁྲིབ་མི་ཤེས་ནོ་འདྲ། མ་བྲིད་ཁ་འདྲ་འདྲ་...དེ་འདྲ་ཡིན་ནི་
མ་རེད།

English translation:

A: So you became a teacher after your graduation from the school, what did you teach at the school? Seems the condition of the school was not very well.

B: Oh, *rtshe khog* is the poorest county in *rma lho* prefecture. It is also very cold there. Plus, transportation is also not very convenient there. Because of all that, the education is very... compared to *Rebgong*, it is very poor. When I first got to that place, that primary school, there was only up to the 5th grade of primary school in that school. Each class had 20 to 30 students, or 30 to 40, numbers of students in each class was different. When I first became a teacher in that school, the classrooms and dorm rooms were the same. Classroom, the front part was the classroom, [and] during the nights, when the night comes, it was the dorm room in that place. They did not have such things as beds or anything like that. Wool felts were directly laid on the ground in between desks and stools to sleep.

Aside from that, there was no electricity in that place. The students were only 6 to 7 years old, they were homesick, they were missing their parents, so sometimes the kids ran away from school, if they ran away, and the teachers must go find them. Sometimes the teachers had no clues for where they've gone, so the kids had to be guarded as herding animals every day. That's what ethnic education is like. In some cases, once when I was in that school, one student... if students ran away, and let's say a teacher went after a student to his family, the parent of the that kid, especially the old people in the family, begged the teacher to let the kid drop out, they said that it is too difficult for the kid to go to school. "Even [if] he goes to the school, he won't know anything, so it is better to let him stay with us," they said. It reached a point like that.

But, there should be much improvement these days... compared to the past... It was like that when I first went there. Besides, when I was in school... when I was in the university, we had very good foreign teachers, because of those wonderful teachers, I managed to connect [the] electricity system for that school via my teachers' help. I received funding to connect the electricity system. Other than that, some equipment of physical education, such as footballs and basketballs were also bought for the students... After I made some changes to the conditions to the extent of my ability, leaders in the *rtse khog* County Nationalities Education Bureau heard about my English level and those kinds of stuffs, so they thought it was not a good idea to let me stay in a primary school, and they transferred me to the Nationalities' Middle School afterwards.

After transferring, I stayed in the middle school for 3 years. In primary school, the way I taught was... English is my major, but English was only taught for grade three and above. Only grade three, four and five had English classes. English can only be taught for these three classes. Since there were only a few students in that school, and there were not many classes, so I got a lot of free time back then. As a teacher there, I taught Tibetan, English, Chinese, Math, and even Computer skills. There wasn't a subject that I did not teach. In primary school, it was not like that, one only teaches English if his/her major is English.

About CultureTalk: CultureTalk is produced by the Five College Center for the Study of World Languages and housed on the LangMedia Website. The project provides students of language and culture with samples of people talking about their lives in the languages they use every day. The participants in CultureTalk interviews and discussions are of many different ages and walks of life. They are free to express themselves as they wish. The ideas and opinions presented here are those of the participants. Inclusion in CultureTalk does not represent endorsement of these ideas or opinions by the Five College Center for the Study of World Languages, Five Colleges, Incorporated, or any of its member institutions: Amherst College, Hampshire College, Mount Holyoke College, Smith College and the University of Massachusetts at Amherst.